

У време кад је у Ирској донет закон о забрани пушења, најрестриктивнији на свету, редовни гости једног даблинског локала побунили су се против тога и забарикадирани се у локалном пабу, у знак протеста против тог дискриминаторског закона. Три дана су одбијали да изађу и пркосно су, властима у инат, јавно пушили цигарете и позивали остале Ирце да им се придруже. Након три дана и пуно попијеног *гиниса*, одред полиције је упао у паб и све их привео надлежном судији.

У Словенији је власник кафане *Фејс паб* такође поверовао да је јачи од државе, јер је сматрао да је пронашао рупу у закону, тиме што је део свог локала прогласио за приватан стан, а муштерије за госте којима је дозвољавао паљење цигарета. Од власти је кажњен казном од 800 евра. Једном донет закон мора да се поштује.

Чини се да је код нас почело мало исхитрено, када су угоститељи пожурили са организовањем акције „Заштита уместо забране“. Акција организованог прикупљања потписа спроведена је унапред, иако се претходно ништа није десило, осим неких најави из Министарства здравља (које трају барем годину дана) у којима се тврди да ће они тек почети са писањем предлога новог закона. Не постоји предлог закона, не постоји ни званична најави закона. Постоји само најави „акционог плана“ о постепеној забрани пушења. У Србији је већ на снази Закон о забрани пушења у затвореним просторијама из 2005. године, а пре њега постојали су закони истог имена, усвојени 1991, односно 1988. године. Усвајање новог закона није услов за приближавање Европској унији.

А Европа је чудна, различита. И Холандија је увела закон о забрани пушења, тако да цигарету јавно не можете да запалите, али и даље у кофи шоповима може да се набави квалитетан хашиш и остали деривати индијске конопље, који још увек могу да се конзумирају на лицу места, пре или после (такође) легалне посете куртизани из „Црвене четврти“. А само преко Канала, у главном граду Велике Британије, одмах испред објектива „града са највише камера Великог брата“, пролазнике ће заустављати тзв. „Полиција за пушаче“, која ће од њих захтевати тестирање, на лицу места им објашњавати колико је то штетно и одговарати од те навике. Истовремено, у Француској и Немачкој размишљају да ублаже закон, под притиском послодаваца којима је промет, кажу, скоро преполовљен.

У Србији вероватно не би било ситуација које би личиле на „ирски сценарио“. Тешко би

Договорено пушење

Пише: Зоран Грбић
понедељак, 20 април 2009 16:50

могло да се замисли да овде група људи могу да се затворе у кафану, правећи се да не знају да полиција пендрецима може да спроведе све што закон налаже. Пре ће бити да би се десио „чикашки сценарио“ из доба прохибиције. Већ видим сцену како бројни кафићи и ресторани организују забаве затвореног типа, само за позване, на којима се сваки дан славе рођендани присутних гостију, прославе националних празника Зимбабвеа, крштења деце, почетак пролећа, празници СФРЈ, рођендани Дизнијевих јунака... Сваки дан може да буде празник. Затворен за јавност.

Тешко би могло да се каже да у Србији, или било где у свету, постоји терор пушача над онима који не пуше. Пре ће бити да је обрнуто. Од како се почело са употребом дувана важи обичајно право да се у друштву непушача, у некој заједничкој просторији, или по уласку у нечију кућу, пита за дозволу за пушење. Уколико барем једном непушачу то смета, пушач се склања или привремено одустаје од своје навике. То је правило које важи за све друштвене класе, а њега се ваљда једино не придржавају неки издвојени појединци.

Претпостављам да је неким непушачима проблем кад уђу у неку задимљену јавну просторију намењену свима, и сигуран сам да им то није пријатно, али они немају право да због те своје непријатности захтевају да се сви прилагоде њима. И какво би то искрено дружење било? Има ту неке болесне себичности, на граници нарцисоидне перверзије, жељом за угађањем и да се буде у центру пажње. Желети нечије друштво, уз обавезу да се тај прилагоди вама.

Осим овога, ако некоме дим смета, шта он уопште тражи у кафани? Кафане (кафићи, барови, дискотеке...) су места где се пуши и пије. Ако некоме дим толико смета, онда му смета и кафана, оно што она јесте. Уместо тога, такви противници пушења могли би да оду у неку лепу шетњу парком, на чистом ваздуху. Или, нека се за њих отворе чисто непушачка места, ако се у излазак одлази само због ваздуха а не због дружења са свим људима, без обзира на обичаје које имају. Ово што се сад тражи је исто као кад би пуританац желео да посећује куплерај да би се дружио са присутним гостима, и захтевао закон којим се забрањује било какав контакт са запосленим дамама. И још уз то поносно истицао свој став као морално супериорнији и напреднији, осуђујући друге, уз причу како је таква врста сексуалне активности ризична и крајње превазиђена у савременом свету.

Није никотин једина штетна супстанца која постоји у јавности. Алкохол је такође штетан, јер слаби пажњу, оштећује нерве, јетру и унутрашње органе, трајно утиче на центар за равнотежу, води раздражљивости. Због њега постоји насиље у породици и јавним

местима, а велики број удеса на улицама настаје као директна последица његовог конзумирања. Брза храна такође није здрава, од ње се повећава холестерол, сужавају се крвни судови, отежава варење, оптерећују црева, и она директно утиче на пораст срчаних обољења. Кафа изазива зависност, раздражује нерве, оштећује желудац и штети цревима.

Осим овога, постоје и професије које су високо ризичне. Рецимо, бављење политиком је изузетно опасно, нарочито рад у министарствима, јер постоји озбиљна опасност да запослени поклекне и подлегне корупцији, грамзивости, лоповлуку и измишљању лажи, а то су особине изузетно опасне за људски дух, које га кваре и на крају уништавају.

У друштву постоје и штетне појаве које му не раде у корист. Абортус, не само што представља извршење најтежег кривичног дела, него је и штетан по развој друштва и очување заједнице. Активно промовисање хомосексуализма такође не користи развоју друштва, јер шири декаденцију и иде у прилог развоју „беле куге“. И смог је изузетно штетан, можда и више од никотина, јер су њиме погођени сви, и пасивно га удишу читавог дана, сваког дана у години, без прекида. Па опет, нико не забрањује, ни смањује број возила у центру града. Због чега се не уведе забрана вожње у граду? Или, зашто се он не подели на два дела?

Ако се из кафана избаци дуван, онда још једино преостаје да се (пре гостију) избаци алкохол. А сви знамо где је то одвело. Разлика је једино у томе што су у време прохибиције, док се виски плаћао златом и људским животима, хероин и кокаин могли да се набаве у свакој апотеци, сасвим легално и без рецепта, добијен са исте полице на којој је стајао аспирин. То је најбољи показатељ да штетност неког производа не одређује сама (и само) штетност производа, него онај ко пише законе о њему. Окружени смо храном која у себи садржи чист отров, емулгаторима, адитивима, конзервансима, регулаторима киселости, вештачким бојама и другим непознатим супстанцама из лабораторије, једемо воће и поврће које је прскано отровима (буквално отровима), генетски се модификују месо и поврће, а на декларацијама производа често не пише ништа о састојцима и пореклу, понекад чак ни датум. Али, некоме је у интересу да, уместо бриге за то, организује „акције“, „промоције“, истраживања и окупљања спонзора, уместо да се бави озбиљнијим стварима.

Није тако само код нас. Тако се пре неколико година светом организовала акција и проширила пракса исписивања порука упозорења на кутијама цигарета. Последњих неколико деценија у јавност су стидљиво почела да стижу уверења, кроз разне теорије и школе, поткрепљена доказима из праксе, по којима снажна вера може да промени

ствари око нас. Кажу да је Исус говорио да вера помера планине, а у данашње време сваки доктор каже да већина болести има психосоматски узрок. Данас и бакице на пијаци, док наслоњене на тезгу чекају купце кромпира и купуса, тихо међу собом говоре како „све долази из главе“. Док размењују утиске о деловању лекова и докторима међусобно се саветују да само буду веселе, „позитивне“ и да мисле на лепе ствари. Сви смо сведоци разних примера да се и оне најтеже болести излечују неким чудом, снажним веровањем у то. Као што се болести лече чудом и веровањем, тако се веровањем и добијају. Односно, онда кад вас порукама са билборда и кутија производа убеди да је нешто штетно. Сигуран сам да ће људи у будућности са чуђењем гледати поруке са данашњих кутија цигарета, које као да садрже упутства „како се најлакше разболети“ и препоруке за одабир најгоре болести.

То наравно не значи да је никотин здрав, али је сасвим сигурно да није штетан онолико колико га неки представљају, односно, далеко је мање штетан од многих других друштвено прихватљивих супстанци које се (уместо да се на њих упозорава) активно промовишу и чија се куповина подстиче. Многе од тих, „друштвено прихватљивих супстанци“ налазе се управо у цигаретама, али оним финим и скупим које су направљене на западу. И у њих се, као у храну, поред дувана додају разни ароматизатори и лабораторијске супстанце непознатог (али друштвено прихватљивог) порекла.

Бригу за здравље нације влада би, преко надлежних министарстава, могла да покаже тако што би, рецимо, подржавала и потпомагала отварање клубова за непушаче, у чијем склопу би радили и „непушачки“ ресторани и кафићи, по угледу на вегетаријанске ресторани. Могли би да отворе и финансирају удружења непушача, и преко њих промовишу идеје за које се залажу. Своју бригу би показали и ако би финансијски, или преко смањења пореза, подржали оне објекте које су избацили дувански дим. Тиме би најбоље утицали на то да се угоститељи одлуче на забрану пушења у својим објектима.

Министарство здравља, познато по Томици Милосављевићу, министру у трећем мандату, има филантропску жељу за коју верују да је део њихове законске обавезе, ону која се тиче заштите јавног здравља. То министарство, које је познато и по разним пројектима, акцијама, могло би да се уместо таквих акција позабави нечим што је можда важније. Рецимо, чињеницом да је многим грађанима Србије још увек ускраћено право на основно бесплатно здравствено осигурање. Ма колико година или деценија да је неко издвајао за осигурање, оног тренутка кад постане незапослен, губи право на услугу за коју је годинама одвајао новац. У години која долази, у временима кад се очекује много отказа, биће и много људи без осигурања. Министарство би морало да се забрине због тога, и да тиме покаже да им је стало до здраве и стабилне Србије.